

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های سیاسی

**نشست تخصصی؛ با حضور سردار محمد مسعود زاهدیان، رئیس پلیس مبارزه با مواد
مخدر و سرهنگ مهدی بهرامی، معاون اجتماعی پلیس مواد مخدر ناجا**

به مناسبت چهلمین سالگرد انقلاب اسلامی (۵۸)

تحسین جهانیان از ایران در مبارزه با مواد مخدر

(برترین رتبه‌های جهانی در مبارزه با مواد مخدر از آن جمهوری اسلامی است)

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صدا و سیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: عابدی

- ۷۵۶۵ تن از ابتدای پیروزی انقلاب تا الان کشفیات مواد مخدر بوده است.
- در سال ۱۳۹۶ مجموع کشفیات کشور ۸۱۲ تن بوده است که از این رقم ۷۱۳ تن فقط کشفیات پلیس ناجا بوده و مابقی آن کشفیات سایر دستگاهها بوده است.
- پلیس ناجا در حوزه مبارزه با مواد مخدر تعداد ۳۷۵۷ شهید و نیز ۱۲۰۰۰ جانباز تقدیم کرده است.
- ما قبل از پیروزی انقلاب مجوز کشت تریاک از دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم سازمان ملل متحد (UNODC) را داشتیم.
- برغم سودآوری که این کشت داشت جمهوری اسلامی ایران بخاطر بحث مواد مخدر و به دلیل وجود تهدید جدی برای سلامتی جامعه از همان روزهای اول کشت را ممنوع اعلام کردیم.
- پرچم جمهوری اسلامی ایران بالاست و این نقطه افتخاری است که ما برای سلامت جوامع بشری داده ایم.
- با توجه به تبحر و تخصصی که پلیس ما دارد و حرف اول را ما در کشف مواد مخدر در دنیا می‌زنیم؛ کمک‌های ناچیز و نامتناسب با حجم کاری که ما انجام می‌دهیم از طرف سازمان ملل تخصیص پیدا کرده است.
- تجهیزات برخی قاچاقچیان که از سوی قدرتهای بزرگ حمایت می‌شوند خیلی پیشرفته‌تر از تجهیزات کشورهاست.
- ما از رسانه می‌خواهیم همراه ما شوند و برنامه‌هایی که نیروی انتظامی در محلات اجرا می‌کند تحت پوشش خود قرار دهد و مستندسازی و اطلاع رسانی کند.
- میزان تولید تریاک با افزایش کشت نسبت مستقیم دارد به گونه‌ای که تولید مواد مخدر از سال ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۷ با رشد ۴۷۶۵ درصدی در افغانستان مواجه بوده است.
- ذخایر تریاک در افغانستان بیش از ۱۲۰۰۰ تن بوده که این مقدار برای ۲/۵ سال مصرف معتادین هرویین جهان کافی است.

□ دستاوردهای پلیس مبارزه با مواد مخدر

- رویکرد علمی و توسعه شبکه آزمایشگاهی شناسایی و آنالیز مواد مخدر
- تجهیز و راه اندازی آزمایشگاه تشخیص و آنالیز مواد مخدر در ۲۶ استان کشور
- ایجاد شبکه علمی آزمایشگاهی پیش سازها
- شرکت در دوره‌های تمرینات مشترک بین‌المللی آزمایشگاهی و کسب موفقیت‌های گوناگون در عرصه بین‌المللی
- ایجاد آزمایشگاه مرجع با بهره‌گیری از پیشرفته‌ترین دستگاه‌های روز دنیا
- راه اندازی مرکز تحقیقات در راستای نیازمندی‌های تحقیقاتی و پژوهشی مبارزه با مواد مخدر
- انجام فعالیت‌های مشترک علمی، پژوهشی با مرکز دانشگاهی، نهادها و سازمان‌ها و موسسات خصوصی
- حمایت از ایده پردازان، مبتکران، مخترعان و نخبگان کشور
- حمایت از پروژه‌های تحقیقاتی منجر به تولید محصولات صنعتی
- مشارکت در برگزاری همایش‌ها و اجرای میزگرد، نشست‌های علمی و کارگاه‌های آموزشی.
- هدایت پژوهش‌های کاربردی و توسعه‌ای
- هدایت محققان و پژوهشگران حوزه‌های مختلف مبارزه با مواد مخدر، روانگردان‌ها و پیش سازها به سمت اولویت‌ها و ضرورت‌های ملی با بهره‌گیری از ظرفیت مراکز علمی، دانشگاهی و تحقیقاتی کشور.

از سال ۱۳۸۸

- اجرای تعداد ۱۴۱ طرح تحقیقاتی با بکارگیری محققین، نخبگان و مراکز دانشگاهی در حوزه های آنالیز و شناسایی مواد مخدر، سگ های مواد یاب، مقابله با مواد مخدر (اقتصادی، اجتماعی، حقوقی و ...)
- چاپ تعداد ۳۷ نسخه از فصل نامه تخصصی مبارزه با مواد مخدر تهیه که در آن حدود ۲۵۹ مقاله تخصصی در زمینه پشتیبانی از عملیات مبارزه با مواد مخدر
- چاپ تعداد ۳۰۰۰ جلد کتاب در حوزه های مختلف انتظامی، امنیتی و ... در ۵۸ عنوان در حوزه مبارزه با مواد مخدر.
- چاپ تعداد ۱۷ - ۲۳ مقاله تخصصی در ISI و ژورنال های بین المللی.
- ایجاد رشته تخصصی مبارزه با مواد مخدر تا مقطع کارشناسی ارشد
- اخذ مجوز برگزاری دوره دکتری مبارزه با مواد مخدر در دانشگاه علوم انتظامی امین

□ مرکز عملیات و تربیت سگ های پلیس کنترل اجتماعات (سپکا) ۱

- از سال ۱۳۶۱ آغاز استفاده از سگ های مواد یاب پلیس مبارزه با مواد مخدر.

- در اولین اقدام خریداری ۵ قلاده سگ مواد یاب از کشور فرانسه.

- سال ۱۳۷۸ تاسیس مرکز آموزشی و تربیت سگ های مواد یاب.

- فعالیت و خدمت بیش از ۱۲۰ مربی در مرکز سپکا در حال حاضر.

- سال ۱۳۸۶ آغاز فرایند نسل کشی داخلی بر پایه دانش تخصصی.

□ دستاوردهای بین المللی پلیس مبارزه با مواد مخدر

- برخی وظایف و دستاوردهای افسران رابط مبارزه با مواد مخدر:

۱. یگان ویژه نیروی انتظامی به عنوان یکی از واحد های فعال و زبده در ناجا دارای واحدی استثنایی به نام سپکای (سگ های پلیس کنترل اجتماعات) است. این واحد توسط افرادی توانمند اداره می شود که به تربیت و آموزش تخصصی سگ هایی می پردازند که در بسیاری از ماموریت و عملیات پلیس می توانند نقش های اثربخشی از خود ایفا کنند. نکته قابل تامل در این واحد این است که هر یک از سگ ها تحت نظر یک مربی آموزش دیده و تنها از مربی خود حرف شنوی داشته و از سوی دیگر مربی به زبان های مورد علاقه خود گاه فارسی، انگلیسی یا آلمانی با سگ سخن می گوید و این حیوان تحت فرمان مربی خود عمل می کند؛ ایرنا، ۹۳/۴/۱۴

راه اندازی مرکز طرح ریزی عملیات مشترک در قالب طرح ابتکار سه جانبه بین ج.ا. ایران، افغانستان و پاکستان در تهران با حمایت سازمان ملل با هدف برخورد با کاروان های قاچاقچیان بین المللی و مبارزه با مواد مخدر در نقاط آلوده مرزی.

برگزاری کارگاه های آموزشی و تبادل تجربیات در حوزه مبارزه با مواد مخدر با هدف تبادل تجربیات علمی، پژوهشی، اطلاعاتی و عملیاتی.

برگزاری نشست های منطقه ای بین المللی به صورت دو یا چند جانبه به منظور شناسایی مسیرهای اصلی قاچاق و ترانزیت مواد مخدر و پیش سازها

دسترسی به سامانه های سازمان ملل به عنوان بانک اطلاعاتی در کنترل انحراف غیرقانونی پیش سازهای شیمیایی PICS

راه اندازی مرکز مبارزه با پولشویی در سال ۱۳۹۶ در ساختار پلیس مبارزه با مواد مخدر.

اعزام افسران رابط مبارزه با مواد مخدر به کشورهای روسیه، ترکیه، افغانستان (کابل، هرات) و پاکستان و برنامه ریزی برای اعزام افسران رابط به کشورهای مالزی، پاکستان (کراچی و کوئته)، ترکیه (استانبول)، ایتالیا، دبیرخانه لیون سازمان اینترنل و ...

پروژه دستاوردهای پلیس مبارزه با مواد مخدر در سطح داخلی

- ارائه حمایت های مشاوره ای به منظور صیانت از خانواده های آسیب دیده از مواد مخدر

- طراحی جامع به منظور نهادینه کردن رویکرد اجتماعی در امر مبارزه همه جانبه با مواد مخدر و روانگردان ها با مشارکت حداکثری مردم و مسئولان در مناطق هدف

- استمرار آموزش همگانی در راستای طرح اجتماعی کردن مبارزه با مواد مخدر

- آموزش همگانی چهره به چهره بیش از ۱ میلیون نفر در سال در چهار جامعه هدف خانواده، محیط های آموزشی، محلات و محیط های کاری

- راه اندازی دفتر مشاوره تخصصی پیشگیری از اعتیاد در سال ۱۳۹۶ در ۳۴ مراکز استان ها با مترائ تقریبی ۴۴۳۲ متر و ارائه ۲۸۰۰۰ هزار مشاوره فردی، گروهی و فعال به آسیب دیدگان مواد مخدر.

- ایجاد مصونیت فرهنگی و اجتماعی در مردم در مقابل تهدید اعتیاد با بهره گیری حداکثری از ظرفیت رسانه ملی و سایر رسانه های مکتوب، الکترونیکی و فضای مجازی.

- میانگین سالانه ۳۰۰ ساعت برنامه آموزشی پیشگیرانه حضور در صداوسیما برای تقویت مهارت مقابله با اعتیاد

- چاپ بیش از ۲۰ میلیون بسته آموزشی در قالب: کتابچه، بروشور و بنر آموزشی در راستای پیشگیری از اعتیاد

- تولید و تدوین بیش از ۱۰۰۰۰ فیلم مستند عملیاتی و آموزشی، موشن گرافی، انیمیشن، همکاری در ساخت فیلم و سریال ها و ... در راستای تکمیل دوره های آموزش همگانی

- میانگین سالانه ۱۰۰۰ برنامه آموزشی پیشگیرانه در قالب تئاتر خیابانی در منظر عمومی برای تقویت مهارت مقابله با اعتیاد شهروندان.

■ اقدامات پلیس مبارزه با مواد مخدر در فضای مجازی

- شناسایی و متلاشی کردن باندها و شبکه های توزیع مواد مخدر در فضای مجازی
- ایجاد مرکز فضای مجازی در سال ۱۳۹۶ در ساختار پلیس
- ارتقاء و اصلاح ساختار مدیریت مبارزه با مواد مخدر و روانگردان در فضای مجازی
- تشکیل و راه اندازی مرکز و حضور موثر در فضای مجازی منجر به نا امن سازی این بستر برای سوداگران مواد مخدر
- راه اندازی مرکز فضای مجازی در ده استان هدف برای رصد هدفمند سایت ها
- ارتقای سطح علمی کارکنان و تربیت نیروی انسانی با برگزاری بیش از ۱۰۰۰ ساعت کلاس آموزشی در بازه زمانی یکساله.
- تغییر رویکرد پلیس در مقابله با جرایم و استفاده از فناوری های نوین، در انهدام باندها، شبکه ها و کنترل کانال ها، صفحات و سایت های مرتبط با تبلیغ و فروش مواد مخدر در فضای مجازی.

■ عملکرد پلیس در ساماندهی و نظارت در سطح شهر

- جمع آوری و ساماندهی معتادان متجاهر و پاکسازی محلات و مناطق آلوده شهرها
- هدایت معتادان به مراکز موضوع ماده ۱۶ قانون و نظارت کامل بر عملکرد مراکز مذکور در سطح کشور
- اجرایی کردن سامانه های اطلاعاتی مبارزه با مواد مخدر
- انجام ۱۰۷۴۸ عملیات و درگیری مسلحانه و انهدام و متلاشی سازی ۱۷۲۶۸ گروه و باند تهیه، توزیع، ترانزیت و قاچاق مواد مخدر و روانگردان ها در طول ۸ سال
- کشف بیش از ۴۲۹۴۴۹۵ تن انواع مواد مخدر و روانگردان (معادل ۵۲۶۶۶۱۸ تن انواع مواد مخدر با منشاء تریاک) در طول ۸ سال ۷۷.۸ درصد از مواد مخدر کشف شده تریاک، ۱۴.۶ درصد حشیش، ۲.۶ درصد هروئین، ۲۰ درصد مرفین، ۰.۷ درصد شیشه و ۲.۳ درصد سایر مواد
- شناسایی و انهدام آشپزخانه تولید روانگردان ها و کشف ۱۸۸۰۱ کیلو گرم شیشه در طول ۸ سال
- توقیف و کشف ۱۴۳۶۴۶ دستگاه خودرو
- دستگیری ۲۶۱۴۲۲۸ هزار نفر متهم جرائم مواد مخدری؛ ۷۷ درصد از دستگیر شدگان جرائم مواد مخدری متهم به قاچاق و توزیع مواد مخدر و ۲۳ درصد مرتبط با سوء مصرف مواد مخدر و اعتیاد.
- اجرای طرح عملیاتی پاکسازی شهرهای آلوده هر استان به ویژه مراکز استان ها
- برخورد موثر با خرده فروشان
- جمع آوری معتادان متجاهر از سطح شهرها از طریق بهره گیری از کلیه ظرفیت های موجود در سطح استان ها

■ کشفیات کشورهای منطقه در مقایسه با ایران

- افغانستان ۲۰۱۷، سیصد تن مجموع روانگردان، مواد مخدر، پیشتازهای شیمیایی و مشروبات الکلی که حداقل دو سوم مواد الکلی و مواد صنعتی است.

- ترکیه هم که در مسیر بالکان است، بین ۱۰۰ تا ۱۲۰ تن کشفیات داشته است.

- سال گذشته (۱۳۹۶) مجموع کشفیات کشور ۸۱۲ تن روانگردان، مواد مخدر پیش سازهای شیمیایی و مواد الکلی خارج از این آمار است بوده است که از این رقم ۷۱۳ تن فقط کشفیات پلیس بوده است.

■ اقدام های پیشگیرانه و تجهیز و ساماندهی بیش از ۱۲۰ ایست بازرسی برای جلوگیری از ورود مواد مخدر

■ چهار اصل در حوزه مواد مخدر

■ آموزش و اقدامات لازم نهادهای فرهنگی - آموزشی برای کودکان و نوجوانان

□ مقدمه

امروزه علیرغم تلاش‌های گسترده جمهوری اسلامی ایران برای مقابله و مبارزه با مواد مخدر، همسایگی با دو کشور اصلی تولید مواد مخدر جهان یعنی افغانستان و پاکستان، معضلات عدیده امنیتی و اجتماعی را برای کشورمان رقم زده است به گونه ای که اعتیاد جوانان امروزه از جمله مسائل اصلی کشور محسوب می‌شود. در این راستا، پلیس تکالیف ویژه ای بر عهده دارد. این موضوع را با سردار محمد مسعود زاهدیان، رییس پلیس مبارزه با مواد مخدر و جناب سرهنگ مهدی بهرامی، معاون اجتماعی پلیس مواد مخدر با برگزاری نشست در اداره پژوهش مطرح کردیم که در ادامه به مهمترین محورهای این نشست اشاره می‌شود.

□ نگاهی به عملکرد پلیس مبارزه با مواد مخدر

سردار محمد مسعود زاهدیان، رییس پلیس مبارزه با مواد مخدر: قبل از ورود به موضوع مبارزه با مواد مخدر اجازه بدهید یادی کنیم از ۳۷۵۷ شهیدایی که پلیس ناجا در حوزه مبارزه با مواد مخدر تقدیم کرده است البته این تعداد را پلیس تقدیم این عرصه کرده است که مجموع اینها با شهدای سپاه و وزارت اطلاعات ۴۰۰۰ شهید است و نیز ۱۲۰۰۰ جانباز که هر روز درد و رنج زخم این مسئله را می‌کشند. امروز موضوع مواد مخدر یک چالش بزرگ برای کل جامعه بشری است که ما به دلایلی قربانی تمام دنیا هستیم که شرح موضوع را بیشتر خواهیم داد. امروز مواد مخدر جزء تجارت اصلی غیر قانونی در جهان است. تجارت سلاح و نفت و مواد مخدر جزء سود آورترین تجارت‌ها در سطح بین المللی هستند و جزء ۵ تهدید اصلی هستند که برای جامعه جهانی شناخته شده است و در حوزه های مختلف این تهدید جامعه را در دست خودش قرار می‌دهد. مواد سنتی که از دیرباز بوده است مثل تریاک به عنوان یک دارویی که از دوران قبل تا به امروز همواره مورد استفاده بوده است؛ بزرگترین قطب تولید هم در همسایگی ما افغانستان است و به دلیل هرج و مرجی که در این کشور وجود دارد وضعیت تولید آن هر روز بغرنج‌تر و پیچیده تر می‌شود.

در سال ۲۰۰۱ نیروهای غرب با دو هدف به منطقه آمدند: یکی برای مبارزه با تروریسم و دیگری مبارزه با مواد مخدر از روزی که آمدند نه تروریسم وضع بهتری گرفته است و نه مواد مخدر. تولید آن در سال ۲۰۰۱، ۱۸۵ تن بوده است در دوره طالبان در سال ۲۰۱۷ به ۹۰۰۰ تن رسیده است؛ که البته امسال هم بهتر از سال گذشته نیست، شاید بدتر هم شده باشد، (امسال که نذورات آسمانی هم بیشتر بوده است. دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم سازمان ملل متحد (UNODC) در گزارش های خود رقم ۹۰۰۰ تن را آورده است؛ برآورد خود ما حدود ۱۲ هزار تن است. این را در نظر بگیرید که در آمارها هم دست می‌برند. و به نوعی سعی می‌کنند پیچیدگی شرایط را در آنجا به نمایش نگذارند. چرخه ای که در مبارزه است را در نمایشگاه مبارزه با مواد مخدر بخوبی همکاران ما به نمایش گذاشته اند و دوستان می‌توانند از نزدیک ببینند.

□ دستاوردهای پلیس مبارزه با مواد مخدر

– پیشگیری و اجتماعی شدن مبارزه با مواد مخدر

پلیس مبارزه با مواد مخدر علاوه بر انجام ماموریت ذاتی خود یعنی برخورد با عناصر اصلی و خرده فروشان مواد مخدر و نیز جلوگیری از ورود و ترانزیت مواد مخدر، اقدام های پیشگیرانه و اجتماعی را نیز در دستور کار خود دارد. نگاهی به آمارها نشان می‌دهد که پلیس مبارزه با مواد مخدر در طول تمام این سال ها به چه میزان در آگاهی بخشی و آموزش همگانی جامعه نقش داشته است.

– پلیس مبارزه با مواد مخدر در فضای مجازی

فضای مجازی اگر چه بستری شگفت برای کسب آگاهی آموزش و تبادل اطلاعات در دنیای امروزی است اما این فضا از دید افراد سود جو و قاچاقچیان مواد مخدر دور نمانده و اقدام های مجرمانه خود را در این بستر انجام می دهند. بر این اساس و درک حساسیت موضوع پلیس مبارزه با مواد مخدر با راهاندازی مرکز تبادل اطلاعات فضای مجازی به مبارزه خود در این بعد نیز پرداخته است.

□ روند مبارزه با مواد مخدر از ابتدای نظام جمهوری اسلامی تاکنون

جناب سردار محمد مسعود زاهدیان، رییس پلیس مبارزه با مواد مخدر: اگر به ۴۰ ساله نظام جمهوری اسلامی ایران برگردیم می بینیم که از بدو شکل گیری نظام با مسئله مواد مخدر مواجه بودیم و نیز با قاچاقچیان مواد مخدر برخورد داشتیم و برخورد سنگینی داشتیم و هم در جهت جمع آوری معتادین برخورد جدی شده است. و همچنین ما در قبل از پیروزی انقلاب مجوز کشت تریاک از دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم سازمان ملل متحد (UNODC) داشتیم و داوطلبانه

برغم سودآوری که این کشت داشت جمهوری اسلامی ایران بخاطر بحث مواد مخدر و به دلیل وجود تهدید جدی برای سلامتی جامعه از همان روزهای اول کشت را کنار گذاشتیم و ممنوع اعلام کردیم، و هر کس هم که تولید حتی در جایی کوچک مثل باغچه انجام می داد با او برخورد کردیم. در منشور نظام ج.ا. گفته شده اگر مواد مخدر به هر صورتی تولید یا جابجا یا مصرف شود و حتی ترانزیت شود به عنوان یک کار ناپسند و ناشایست شناخته می شود و برخورد جدی با این مسئله می شود. هفت هزار و پانصد و شصت و پنج تن از ابتدای پیروزی انقلاب تا الان کشفیات مواد مخدر بوده است. رقم بی نظیری از کشفیات مواد مخدر که جمهوری اسلامی ایران داشته است. سال گذشته (۱۳۹۶) مجموع کشفیات کشور ۸۱۲ تن بوده است که از این رقم ۷۱۳ تن فقط کشفیات پلیس بوده است و مابقی آن کشفیات سایر دستگاه ها، مثل وزارت اطلاعات، گمرک، سپاه پاسداران، اینها داشتند در تاریخ بشریت چنین رقمی در مورد کشف مواد مخدر در جهان بی نظیر است.

آمارهای بین المللی سال گذشته ۶۹۷ تن اعلام شده بخاطر سال میلادی و امسال هم (۲۰۱۸)، ۶۹۵ تن بوده است. در هر جای دنیا که درباره این کشفیات صحبت می کنیم و می گوئیم چه کرده ایم و چه اتفاقی افتاده است همه تسلیم می شوند؛ پرچم جمهوری اسلامی ایران بالاست و این نقطه افتخاری است که ما برای سلامت جوامع بشری این کار را کرده ایم.

□ کمک های بین المللی در روند مبارزه با مواد مخدر

جناب سردار محمد مسعود زاهدیان، رییس پلیس مبارزه با مواد مخدر: اگر چه برای دنیا این کار را انجام می دهیم ولی دنیا به اندازه سهم هر کشوری به میدان نیامده است؛ کمک های نا چیزی نا متناسب با حجم کاری که ما انجام می دهیم از طرف سازمان ملل تخصیص پیدا کرده است. مثلاً کشوری پشتیبان شده است و مبلغی را برای حراست از مرز ایران اختصاص داده است، این مبلغ را به سازمان ملل تحویل می دهد، سازمان ملل این سرمایه را برای اتفاقاتی که باید بیفتد تخصیص می دهد. طرحهایی که ما می دهیم به سازمان ملل می رود آنجا به پروژه تبدیل می شود؛ پروژه یکسری متولی دارد، چیزی حدود ۵۰ الی ۶۰٪ پولی که اختصاص داده شده است، خرج آن متولیان می شود یعنی عملاً چیزی برای مبارزه مستقیم به ایران نمی آید که هزینه شود. جمعیت زیادی از محل این اعتبارات تغذیه می کنند، چیزی که باید به صحنه عملیاتی بیاید استفاده شود تقلیل پیدا می کند و به صورت نامتناسب با حجم تهدید تخصیص پیدا می کند و بعد هم زمانی

که می‌خواهند بیایند اجرا کنند می‌گویند شما تحریم هستید و نمی‌توانید فلان وسیله را بخرید یا این موضوع به دلیل تحریم به شما تعلق نمی‌گیرد. و در آخر مبالغ ناچیزی که می‌ماند در موضوعات متفرقه هزینه می‌شود. همه ساله ما میلیاردها تومن از منابع داخلی کشور برای مبارزه با مواد مخدر هزینه می‌کنیم که این مبارزه در لایه‌های مختلف تعریف شده است؛ مثلاً در مرز چه اتفاقی باید بیفتد توی شهرها چه اتفاقی باید بیفتد؛ در ترانزیت مواد چه برخوردی باید شود؛ در مرزهای رسمی چه اتفاقاتی باید بیفتد؛ در مرزهای غیررسمی چه کاری باید شود همه اینها پروژه‌های مختلفی بوده که باعث شده خودمان روی پای خودمان بایستیم و اجرا کنیم.

□ اقدامات امنیتی در مرزها

جناب سردار محمد مسعود زاهدیان، رییس پلیس مبارزه با مواد مخدر: امروز دیوارکشی در مرزها است، تأسیساتی که در مرزها به عنوان تأسیسات بازدارنده مثل سیم خاردار، فنس کشی‌ها، خاکریزها و یا کانال‌هایی که ایجاد شده است، این کارها را بیشتر به اتکاء منابع داخلی خودمان انجام داده‌ایم. یا اقدامات الکتروپتیکی که در مرزها داره شکل می‌گیرد با دانش بومی کشور دارد انجام می‌شود؛ کارشناسان فنی که متخصص در کار هستند این روند را آزمایش و دنبال می‌کنند... همه اینها هزینه‌های گزافی را به ما تحمیل کرده است مثلاً در اجلاس‌هایی که ما می‌رویم کشوری است که ۱۰ کیلو مواد مخدر کشف کرده است در گزارش بالا بلندی و با تهیه پاورپوینت گزارشش را ارائه می‌دهد و می‌گوید کشفیات یکسال کشورش در حوزه مواد مخدر است. بعضی از جاها که ما اعلام می‌کنیم ما چه مقدار کشفیات داریم مثل اشخاصی که باور نمی‌کنند چه اتفاقی افتاده است بهت و تحیرزده‌اند و قابل فهم برایشان نیست که این حجم را ما کشف کرده‌ایم. متأسفانه به تبع قاچاقی که دارد شکل می‌گیرد افرادی هم در این سیستم آلوده شده‌اند و دستگیر شدند و آمارهایشان هم تکان‌دهنده است. ما سال گذشته ۲۷ هزار دستگاه خودرو درگیر مسئله قاچاق را توقیف کردیم؛ ۲۷ هزار دستگاه خودرو، ارتش چند کشور هم جمع شوند ۲۷ هزار خودرو ندارند. بین ما با چه حجمی از تهدید داریم مبارزه می‌کنیم، افرادی هستند که ۵۰ کیلو مواد مخدر داخل یک ماشین می‌گذارند و از سیستان و بلوچستان عبور می‌دهند و می‌خواهند محموله را به ارومیه و تبریز و تهران و کلاً داخل کشور بفرستند؛ این ارزش افزوده ریسک کار را بالا می‌برد و چون مثلاً یک کیلو تریاک در مرز شرقی ۱/۵ میلیون تومان است و وقتی که به ارومیه می‌رسد می‌شود ۳/۵ میلیون تومان شما این ۳ میلیون تومان را ضربدر ۵۰ کنید و ببینید چه حجمی را برای فرد ایجاد می‌کند و خود این باعث می‌شود آدم‌ها ریسک کنند و بروند دنبال این کار. و با توجه به تبحر و تخصصی که پلیس ما دارد و حرف اول را ما در کشف مواد مخدر در دنیا می‌زنیم آسیب‌پذیری آنان هم بالا رفته و دستگیری این اشخاص در حوزه پلیس بیشتر شده است و باید زندان بروند و تبعاتی که زندان دارد و آسیب‌هایی که خانواده‌هایشان می‌بینند و عناصری که از بعد مواد مخدر در کشور هزینه‌هایش را می‌پردازند آمارشان بالاست.

□ تعداد معتادان و هزینه‌های تحمیلی به کشور

جناب سردار محمد مسعود زاهدیان، رییس پلیس مبارزه با مواد مخدر: براساس آمار پلیس مواد مخدر، امروز ۲ میلیون و هشتصد هزار معتاد داریم و با عناصری که در طول سال دستگیر می‌شوند سالانه ۳ میلیون نفر درگیر این مسئله هستند. امروز ۷۰٪ زندانیان کشور به نوعی با موضوع مواد مخدر درارتباطند: حدود ۴۸٪ مستقیم درگیر مسئله هستند و ۲۲٪ مابقی هم افرادی هستند که مصرف‌کننده مواد مخدر هستند که در زندان بسر می‌برند. هزینه‌هایی که از نظر اجتماعی به کشور تحمیل شده است در بحث طلاق، کودک کار، فحشاست و آسیب‌هایی که بر اساس رفتارهای معتاد شکل می‌گیرد:

فردی که به دلیل مصرف شیشه، به خانه رفته و به دلیل ناراحتی که در خانه پیش آمده مرتکب قتل خانواده شده است همین مسایل هزینه‌های اجتماعی جبران ناپذیری را برای ما به بار آورده است. اگر ۳ میلیون نفر درگیر مواد مخدر باشند و تعداد خانواده‌ای که درگیر مواد مخدر هستند حداقل ۵ نفر باشند در جمع ۱۵ میلیون نفر درگیر مواد مخدرند، جمعیتی که یک پنجم جمعیت کشور را شامل می‌شود درگیر مواد مخدر هستند؛ هر روز در خانه معتاد اتفاق ناگواری رخ می‌دهد.

□ آمار و ارقام قبل از انقلاب

قبل از انقلاب تجارت در اختیار خاندان سلطنتی بوده و هر کسی که می‌خواست وارد شود او را از بین می‌بردند اما امروز تجارت دولتی مواد مخدر نداریم و فقط مافیا در سیستم داریم. افراد خلافکار مامور یا شخصاً و یا با شبکه‌های بین‌المللی کار می‌کنند امروز هر کسی در این ورطه وارد شود مجازات می‌کنیم. به اذعان جامعه جهانی اعدام‌های مواد مخدرها زیاد است. جمهوری اسلامی در عزم خود در برخورد جدی یا قاچاقچیان راسخ است.

□ چگونگی کنترل مرزهای کشور

جناب سردار محمد مسعود زاهدیان، رییس پلیس مبارزه با مواد مخدر: به دلیل مشکلاتی که داشتیم مرزها از نظر جغرافیایی پوشش کامل به دلیل مسایل اقتصادی کشور تأمین نشد تا ۳۰۰، ۴۰۰ کیلومتری که باید دیوارکشی شود دیوارکشی نشده است. و جاهایی که خلاءهای مرزی داریم نقاطی در سیستان و بلوچستان طبیعت خشن و سختی دارد. ولی قاچاقچیان عبور می‌کنند. محدودیت‌ها و حصری که ایجاد کرده‌ایم در مرزهای شرقی مسیر به سمت دریا رفته است. عرصه سوابق ما کوچک نیست ولی سیستم‌ها و تجهیزات ما کم و نامناسب است. تجهیزات برخی قاچاقچیان که از سوی قدرت‌های بزرگ حمایت می‌شوند خیلی پیشرفته‌تر از تجهیزات کشورهاست. البته ما نیازهایمان را به مراجع ذی ربط داده‌ایم تا انشا... فراهم کنند.

□ اقدامات معاونت اجتماعی پلیس ناجا در زمینه مواد مخدر

جناب سرهنگ مهدی بهرامی، معاون اجتماعی پلیس مواد مخدر: پیشگیری یکی از بحث‌هایی است که ما باید روی آن بیشتر کار کنیم یک پنجم جامعه درگیر مواد مخدر هستند. ۷۰ - ۶۰ درصد از خانواده‌ها هیچ اطلاعی از پیامدهای مواد مخدر ندارند. درخصوص مواد مخدر صنعتی که اصلاً اطلاع ندارند متأسفانه سازمان‌هایی اجتماعی که هم بودجه دارند و هم وظیفه‌شان در این زمینه است باید وارد می‌شدند اما کاری نکردند به همین دلیل نیروی انتظامی با بسته‌های آموزشی مناسبی که تهیه کرده است وارد شد برای مخاطبان مختلف و برای استان‌های مختلف، کیفیت آموزشی را هم بالا بردیم، حتی سال گذشته تئاتر خیابانی اجرا کردیم معاون اجتماعی آموزش و پرورش آقای حمیدی منتخب از کار نیروی انتظامی بود که در مدارس داریم تئاتر اجرا می‌کنیم. مسابقه نقاشی با موضوع آسیب‌های مواد مخدر و محلات آسیب‌پذیر را تحت پوشش آموزش قرار دادیم. ما از رسانه می‌خواهیم که همراه ما شوند و به محلات بیابند و برنامه‌هایی که نیروی انتظامی در محلات اجرا می‌کند تحت پوشش خود قرار دهد و مستندسازی کند و اطلاع رسانی کند. اگر ما اطلاعات درست به خانواده‌ها بدهیم قضاوت و ارزیابی خانواده‌ها درست انجام می‌شود. متأسفانه ما شناخت و آگاهی را به درستی انجام ندادیم و یا زمخت و زشت انجام داده‌ایم و حرفه‌ای نیست. ولی در حال حاضر با استفاده از نخبگان این حوزه این کار را انجام داده‌ایم و آموزش‌هایی را در بسته‌های آموزشی فیلم و کتاب و نقاشی به مردم ارائه می‌دهیم. سال گذشته در حوزه اجتماعی ۴ میلیارد خرج کردیم و زیرساخت‌ها را تهیه کردیم و فیلم و بسته‌های آموزشی تهیه کردیم.

■ نقشه وضعیت مواد مخدر در منطقه

میزان تولید تریاک با افزایش کشت نسبت مستقیم دارد به گونه‌ای که تولید مواد مخدر از سال ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۷ با رشد ۴۷۶۵ درصدی در افغانستان مواجه بوده است. همچنین سطح زیر کشت در افغانستان از سال ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۷ رشد ۴۲۱۲ درصدی داشته است. آنتونیو ماریا کاستا مدیر سابق اجرایی دفتر مقابله با جرم و مواد مخدر سازمان ملل در خصوص ذخایر هر ساله تریاک در افغانستان اظهار نمود: ذخایر تریاک در افغانستان بیش از ۱۲۰۰۰ تن بوده که این مقدار برای ۲/۵ سال مصرف معتادین هرویین جهان کافی است.

■ اقدام های مقابله ای جمهوری اسلامی ایران

با نگاهی به آمار و ارقام تولید و کشت مواد مخدر وضعیت سیاسی و تحولات منطقه‌ای به خوبی می‌توان دریافت که این فرآیند هوشمند یک تهدید جدی برای امنیت و سلامت کشور ما و به طبع دیگر کشورهای دنیاست. بنابراین ایران در خط مقدم مبارزه با مواد مخدر دنیاست.

پلیس مبارزه با مواد مخدر علاوه بر مقابله با قاچاقچیان مواد مخدر و جلوگیری از ورود و توزیع مواد مخدر در داخل کشور در سال های اخیر با چالش مواد مخدر صنعتی و روانگردان ها نیز مواجه گشت.

قاچاقچیان با به دست آوردن شیوه ساخت مواد مخدر صنعتی (شیشه) از طریق اینترنت و آموزش در دیگر کشورها به دلیل نبود قانون مبارزه با مواد مخدر صنعتی اقدام به تولید آن نمودند.

در سال ۱۳۷۹ و با اصلاح قانون جدید مبارزه با مواد مخدر، این بار پلیس با عزمی راسخ تر به مبارزه خود پرداخت و کانون تولید مواد مخدر صنعتی را در عملیات های مستمر متلاشی نمود.

از جمله اقدام های موثر و کارهای بزرگ پلیس مبارزه با مواد مخدر، مهار، کنترل و جلوگیری از تولید مواد مخدر صنعتی و روانگردان در داخل کشور است.

□ سخن آخر

بسیاری از افراد نمی‌دانند که چرا و چگونه افراد به موادمخدر وابسته می‌شوند. آنها ممکن است به اشتباه فکر کنند که کسانی که از موادمخدر استفاده می‌کنند، فاقد اصول اخلاقی و اراده هستند و می‌توانند به راحتی به وسیله انتخاب خود، مصرف مواد را قطع کنند. وابستگی به موادمخدر بیماری پیچیده‌ای است که فرایند ترک آن معمولاً چیزی بیش از نیت و اراده را می‌طلبد و همانند هر بیماری دیگری نیاز به مراقبت و درمان دارد. همانند هر بیماری دیگری، فرد بیمار نیازمند این است که در طول درمان، شبکه حمایتی قوی داشته باشد تا بتواند به بهبودی و موفقیت درمان دست یابد. از جمله عوامل حمایت کننده در این زمینه سرمایه اجتماعی است. سرمایه اجتماعی شبکه‌ای از روابط و پیوندهای مبتنی بر اعتماد اجتماعی بین فردی و بین گروهی و تعاملات افراد با گروه‌ها، سازمان‌ها و نهادهای اجتماعی است که انرژی لازم برای تسهیل کنش‌ها در جهت اهداف فردی و جمعی را فراهم می‌کند. وجود عوامل حمایت کننده مانند سرمایه اجتماعی برای پیشگیری و مبارزه با اعتیاد و بهبودی از آن امری ضروری است. در واقع می‌توان گفت موفقیت اجتماعی شدن امر مبارزه با مواد مخدر وابسته به کم و کیف سرمایه اجتماعی است.

شواهد پژوهشی نیز حاکی از نقش و اهمیت سرمایه اجتماعی در پیشگیری از اعتیاد و مبارزه با موادمخدر است. بنابراین شناخت همه جانبه و صحیح از پدیده اعتیاد و برنامه‌ریزی در راستای افزایش سرمایه اجتماعی و عوامل حمایت‌کننده می‌تواند راهگشای برنامه‌ریزی و موفقیت هر چه بیشتر در اجتماعی کردن مبارزه با مواد مخدر باشد.